

Sosiaali- ja terveysministeriö
Taina Mäntyranta
Salme Kallinen-Kräkin

Lausunto 4.11.2011

Keskustelutilaisuus kansallisesta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeista 2012–2015 (Kaste II)

Tehy ry pitää keskeisenä, että edellisellä hallituskaudella aloitettua Toimiva terveyskeskus-toimenpideohjelmaa ja siihen liittyvää Terveystyömallin viitekehysten jalkauttamista jatketaan Kaste II-ohjelman alla. Monialaisen yhteistyön toteutumisessa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa, on vielä paljon haasteita, jotka eivät ratkea ilman nimenomaisesti monialaisen ja poikkiallisesti yhteistyön kehittämiseen liittyviä moniammatillisia kehittämishankkeita. Tähän liittyen terveydenhuollon edellyttämän monialaisuuden toteutumisen arvioinnin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa että eri kehittämissuunnitelmissä, esim. terveyden edistämisen yhteisöryhmissä, on painotettava Kaste II- ohjelman tavoitteissa ja toiminnan painopisteissä.

Tehy ry painottaa asiakaslähtöisten palvelujen kehittämisen tärkeyttä kaikille ikäryhmille. Asiakkaan sitoutumista vahvistavaa, omaa valinnanvapautta tukevaa tietoa palveluista on vielä varsin vähän tai se on vaikeasti saavutettavissa. Kuntien asiakkaan omahoitoa tukevissa palveluvalikoimissa on paljon puutteita. Kaste II rahoituksella on jatkettava näiden palveluiden kehittämistä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvitaan myös uudenlaista palveludesign-ajattelua, jossa asiakkaat on otettava paremmin mukaan palvelujen kehittämiseen.

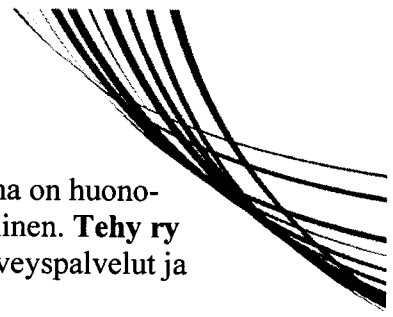
Tehy ry:n keskeiset painotukset:

1. hankerahoituksen ja toiminnan arvioinnin painopisteinä on painotettava monialaisen yhteistyön vahvistaminen suomalaisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa ja peruspalveluissa
2. asiakaslähtöisiä palveluita on kehitettävä vahvistamalla sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön asiakkaan omahoidon tukemisessa tarvittavaa osaamista, kehittämällä palveluvalikoimaa sekä asiakkaan valinnanvapautta tukevaa tietoa terveydestä ja eri palveluista
3. johtamisosaamisen ja johtamistavan kehittäminen ovat avainasemassa moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä, toiminnan vaikuttavuuden ja alan henkilöstön työhyvinvoinnin edistämisessä

Yksityiskohtaiset kommentit:

Osaohjelma 1: Osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen

Tehy ry näkemyksen mukaan ensimmäisessä osa-ohjelmassa korostuu sosiaalipuolen palveluiden painotus. Toimenpide 1. korostaa kuitenkin terveyden edistämistä ehkäisevillä

ja varhaisvaiheen työmuodoilla. Toisaalta myös toimenpide 2. tavoitteena on huonosaisiuden vähentäminen ja osallisuutta tukevien menetelmien kehittäminen. Tehy ry näkemyksen mukaan esim. pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisemisessa terveystalvetut ja kuntoutus ovat keskeisiä palveluita sosiaalipuolen palveluiden rinnalla.

Osaohjelma 2: Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palvelukokonaisuuksien uudistaminen

Tehy ry pitää tätä osaohjelmaa erityisen tärkeänä Toimiva terveyskeskus-toimenpideohjelman jalkauttamisen jatkumisen kannalta. Aiemmin tehdyn kehittämistyön yhteydessä asiakirjassa mainitaan keskeisenä tavoitteena asiakaskeksisyyden vahvistaminen, asiakkaan aseman parantaminen palveluprosessissa, hyvinvoinnin edistämistä tukevien rakenteiden vahvistamisen sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön parantamisen. Tehy ry näkee tämän kehitystyön jatkon kannalta erityisinä haasteina monialaisen yhteistyötoimintakulttuurin puuttumista vielä monista paikoista sekä organisaatioiden rakenteellisia tai toiminnan rahoitukseen liittyviä toiminnan esteitä.

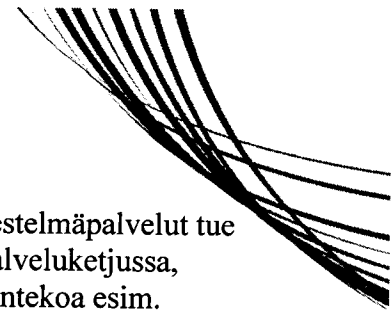
Erityisen painoarvoisena Tehy ry pitää toimenpiteen 5. alaista kirjausta terveydenhuoltolain toimeenpanon jatkamisesta, seurannasta ja arvioinnista. Tähän liittyen kuntien ja /tai järjestöjen kehittämistyön alle asiakirjaluonnokseen on kirjattu uusien prosessimallien, palvelukonseptien ja moniammatillisten toimintamallien kehittäminen. Tehy ry pitää tässä kohdassa tärkeimpänä terveydenhuoltolaissa kuvatun monialaisuuden toteutumisen arviointia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa että eri terveyttä ja hyvinvointia edistävässä työryhmissä.

Edellä kuvatun monialaisuuden arvioinnin toteutumista Tehy ry pitää tärkeinä myös toimenpiteen 6. alla mainituissa kehittämishankkeissa ja painottaa erityisesti Kaste I –ohjelmassa kehitettyjen johtamisen käytäntöjen esim. VeTe-hankkeen jatkamista. Lisäksi Tehy ry haluaa korostaa toimenpiteen 6. alla kuvatusta kansallisen kehittämistyön tarpeista kuntoutuksen asiakasyhteistyön tehostamisen tärkeyttä. Kehittämistyössä tulisi kehittää varhaisen puuttumisen malleja kaikissa ikäryhmissä, erityisesti työikäisillä ja ikääntyvillä esim. työterveyshuollon ja perusterveydenhuollon sekä kuntoutuksen yhteistoimintaa kehittävät hankkeet, jotka tukevat työkykyisyyttä ja työssä pysymistä.

Tehy ry korostaa edellä kuvatun monialaisuuden arvioinnin tärkeyttä myös toimenpiteen 7. alle kirjatussa kansallisessa kehittämistyössä mainitussa hallinnon ja johtamisen rakenteiden arvioinnissa.

Osaohjelma 3: Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoperustan ja tiedonhallinnan vahvistaminen

Tehy ry pitää erityisen hyvänä, että tietoperusta ja tiedonhallinta on nostettu omaksi osaohjelmakseen. Tietojärjestelmäpalveluiden yhteensovittaminen alueellisilla ja kansallisella tasolla on yksi suurimpia haasteita sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminnassa onnistumiseksi. Asian nostaminen fokukseseen, omaksi osaohjelmaksi, voi vauhdittaa tietojärjestelmäpalvelujen kehittymistä.

Asiakaslähtöisten palveluiden kehittäminen ei onnistu, elleivät tietojärjestelmäpalvelut tue asiakkaan omahoitoa, sujuvaa tiedonsiirtoa asiakkaan saumattomassa palveluketjussa, potilasturvallisuutta, kliinistä päätöksen tekoa tai hallinnollista päätöksentekoa esim. välittämällä tietoa palvelujen käyttäjistä ja alueellisista palvelutarpeista.

Tehy ry pitää tärkeänä toimenpiteeseen 9. kirjattu, että kunta- ja palvelurakenteen uudistamisessa alueelliset vastuut ja tietojärjestelmien rakenteet määritellään kunta- ja järjestämislakiin.

Osaohjelma 4: Ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen ja palvelujen parantaminen

Asiakirjaluonnostekstissä yhteiskunnallisiin haasteissa on mainittu hoitavan henkilöstön gerontologisen osaamisen sekä eri ammattilaisten välisen yhteistyöosaamisen puute. Näihin liittyen **Tehy ry** korostaa, että gerontologisen osaamisen puute on yleistä muissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, kuin iäkkäille suunnatuissa palveluissa. Tämän vuoksi alueellisessa toimialojen välisessä kehittämistyössä tulisi huomioida iäkkäiden kasvavat palvelutarpeet ja palvelujärjestelmän kyky vastata niihin, erityisesti silloin, kun iäkkään toimintakykyisyys äkillisesti tai tilapäisesti horjuu. Osaavan henkilöstön ja sujuvien palveluketjujen avulla voidaan ennaltaehkäistä esim. iäkkään ennenaikainen siirtyminen laitoshoitoon.

Lisäksi **Tehy ry** pitää tärkeänä ohjelman tavoitetta tarvittavan tuen ja laadukkaiden palveluiden turvaamisesta iäkkäille. Asiakkaan oikeuksien toteutuminen tulee turvata ilman yläikärajaa, esim. oikeus tarpeenmukaiseen kuntoutukseen ja iäkkäille suunnattuihin terveysneuvontapalveluihin. **Tehy ry:n** näkemyksen mukaan tätä tulee edistää toimenpiteiden 14. ja 15. alaisessa kehittämistyössä.

Tehy ry kannattaa toimenpide 14. alla kuvattua henkilöstön riittävyuden turvaamista tarkastelemalla henkilöstön rakennetta ja tarvittavaa monipuolista osaamista palvelujen käyttäjien tarpeista lähtien. Tämä ei voi tarkoittaa koulutetun hoitohenkilöstön tehtävien vähenemistä. Erityisesti iäkkäiden hoidossa henkilöstön tarpeeseen voi vaikuttaa myös tilojen toimivuus suhteessa käyttötarkoitukseensa esim. omatoimisuuden tukemisen ja avustamisen mahdollisuus.

Osaohjelma 5: Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja palvelujen parantaminen

Asiakirjaluonnoksessa Toimenpide 18. on kirjattu kansallisen kehittämistyön alle neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyön tukeminen lapsen ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. **Tehy ry** näkemyksen mukaan kansallinen ohjaus sekä toimenpiteet joustavan yhteistyön varmistamiseksi eri hallinnonalojen kesken ovat erityisen tarpeellisia nyt, kun hallitusohjelman suunnitelmien mukaisesti, varhaiskasvatus ja päivähoitopalvelujen ohjaus ja hallinto ovat siirtymässä toisen ministeriön alaisuuteen.

Osaohjelman 6: Työhyvinvoinnin ja johtamisen kehittäminen

Tehy ry pitää tätä osa-ohjelmaa tärkeimpänä työkaluna monialaisen johtamisen, osaamisen johtamisen sekä alan vetovoimaisuuden kannalta. Toimenpiteeseen 21. sisältyen

kansallisessa kehittämistyössä on kirjattu henkilöstövoimavarojen hallintaan liittyvien työkalujen kehittäminen. **Tehy ry** esittää, että ammattijärjestöjen kumppanuusyhteistyötä hyödynnetään henkilöstötarpeen ja monialaisen henkilöstön osaamistarpeiden arviointiin liittyvissä kehittämishankkeissa. **Tehy ry** osallistuu aktiivisesti yhteistyöjäsenjärjestöjensä kanssa eri terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtäväkuvien, työnjaon ja asiantuntijatehtävien kehittämiseen yhteistyössä työelämä- ja koulutusorganisaatioiden kanssa.

Helsingissä 7.11.2011

Jaana Laitinen-Pesola
puheenjohtaja
Tehy ry

Marja-Kaarina Koskinen
vt. johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:

Anna Kukka
asiantuntija
0401677201
anna.kukka@tehy.fi

Kirsi Markkanen
kehittämispäällikkö
0405337086
kirsi.markkanen@tehy.fi